

суспільстві, насиченому інформацією. Також важливо залучати міжнародних експертів для обміну досвідом, навчання інноваціям та участі в програмах, спрямованих на підвищення якості освіти та адаптацію її до вимог міжнародного ринку [2].

– Згідно з наведеним, серед тенденцій у розвитку освіти в Україні можна виділити кілька ключових аспектів:

– прискорення реформування освіти шляхом розвитку людських ресурсів і забезпечення якості навчання;

– своєчасне розроблення ефективних державних освітніх програм і стандартів;

– систематичний моніторинг якості освіти та навчальної діяльності;

– сертифікація науково-педагогічних кадрів;

– удосконалення механізмів управління освітою;

– стратегічне планування та формування освітньої політики, спрямованої на інтеграцію в міжнародні спільноти та інші аспекти.

Список використаних джерел:

1. Г. М. Чирва. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ. Право та державне управління. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_2/25.pdf (дата звернення: 13.03.2024).
2. Інноваційний розвиток освіти в Україні й зарубіжжі в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів : огляд. вид. [Електронний ресурс] / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.-упоряд.: Селецький А. В., Кравченко С. М., Агалець І. О. та ін. ; наук. ред. А. В. Селецький]. – Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2019. – 155 с. – Режим доступу: [https://dnpb.gov.ua/wp\[1\]content/uploads/2019/06/overview_edition_2019.pdf](https://dnpb.gov.ua/wp[1]content/uploads/2019/06/overview_edition_2019.pdf).
3. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – Київ : Богданова А. М., 2009. – 404 с.
4. Тенденції реформування загальної середньої освіти у країнах Європейського Союзу : монографія (Ч.1) / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко ; [за ред. Н. М. Лавриченко]. – Київ : Педагогічна думка, 2008. – 146 с.

ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПАНДЕМІЇ НА ПРИКЛАДІ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО ЛІЦЕЮ № 11 «Гарант»

*Луганська Я.С.
Кременчук, Україна*

*Науковий керівник: Головка Олена Олександрівна, учитель хімії та біології
Кременчуцького ліцею № 11 «Гарант» Кременчуцької міської ради Кременчуцького
району Полтавської області*

Ситуація сучасної багатопланової невизначеності в Україні зумовлюється нинішнім, унікальним за своїм складом, комплексом умов: російська терористична агресія на тлі пандемії covid-19.

Різноманітні мінливості у вітчизняному суспільстві постійних різких змін додають тому комплексові таких негативних чинників: усе зростаючу

конкуренцію на ринку освітніх послуг з одного боку і – все меншої кількості відповідних робочих місць по закінченні навчання. Малі майбутні заробітні плати ще посиленіше зумовлюють низьку мотивацію учнів до навчання у школах України.

Не сподіваючись на всебічну й різнопланову соціумну надійну підтримку, систему стимулів стосовно креативної професійної діяльності, школярі мало не з дитинства розраховують на навчання або хоча би на роботу в країнах ЄС, ба навіть – у розвинутих країнах західної півкулі: США, Канаді. Відтак, багато нових запитів та вимог від нашого суспільства надходить до сучасної вітчизняної школи, аби вона максимально доклала своїх зусиль до подолання навчальних втрат і тим самим зменшити у суспільстві враження про себе, як про школу, що не може виконувати усі свої функції й обов'язки, покладені на неї суспільством, чинним законодавством України.

Кременчуцький ліцей № 11 «Гарант» сьогодні діє під гаслом «Створюємо інноваційний освітній простір для розвитку нового покоління» [4]. Й активно діє у цьому ж руслі, бо то – головний лейтмотив діяльності кожного педагога, – такий, як і у колективу в цілому. А це передбачає, як стверджують педагоги на чолі зі своїм головним менеджером, «Формування лідерської компетентності ліцеїста, вчителя для життя в інноваційному суспільстві» [там само]. Як заявляє директорка ліцею Н. О. Бикова на головній сторінці його сайту, «У сучасних реаліях ми створили найкращі умови для навчання дітей, готових підтримувати одне одного та обмінюватися своїм досвідом» [4].

Створений ще у 1964 році як середня загальноосвітня школа № 11, ліцей до нині має довгу, багатодесятилітню путь, пройшовши через немало життєвих випробувань, як і його, на сьогодні численні успішні учні. Недарма колишній виконроб Варшавський, котрого й сьогодні згадують у ліцеї добрим словом, здаючи наприкінці 1963 року школу державній комісії, гордо і впевнено заявив: «Школа збудована на плавнях, але гарно збудована. Тому із нею все буде добре!» [там само].

Ліцеєм школа стала порівняно нещодавно після реформ перебудови. Є у ньому допрофільне навчання (початкове, 1 – 4 класи; та загальноосвітні 7 – 9 класи). Опісля 7-го класу розпочинаються тестування учнів, їхніх батьків, вчителів стосовно того. У 9 – 11 класах профнавчання вивчаються профільні предмети за спеціальними програмами, затвердженими МОНУ. Додаткові – спецкурси, факультативи, але вже – за довільним вибором ліцеїста (ліцеїстки). Профільні ж напрямки наступні: математичний; історико-правовий; біолого-хімічний; лінгвістичний: поглиблене вивчення англійської та української мов. Окрім того, у ліцеї можливо вивчати й китайську. Особливо корисне те, що під час навчання учні активно спілкуються і з носіями іноземних мов, беруть активну участь у різномовних олімпіадах, як і з решти навчальних дисциплін. Також у ліцеї створені належні умови для написання дітьми різного віку науково-дослідницьких робіт польською, французькою, німецькою мовами, що є унікальним фактом в Україні серед подібних, нестоличних, середніх загальноосвітніх закладів.

У закладі діє так звана «Авторська система учнівського самоврядування

«Мікрополіс» (за зразком рідного Кременчука), провадяться інтелектуальні розважальні заходи, туристичні мандрівки, фізкультурні та спортивні змагання тощо.

Персонал закладу дбає за його безпеку на всій території: є спецохорона, перманентно ведеться відеоспостереження всередині й іззовні, неухильно вживаються медичні профілактичні заходи, пов'язані з вірусною інфекцією covid-19 (у рамках прийнятого ексклюзивного кременчуцького проєкту «Безпечне місто»).

За рейтинговими показниками ліцей – у четверті перших у Кременчуку. Серед випускників різних десятиліть – науковці, лінгвісти, економісти, правознавці, педагоги, інші високваліфіковані фахівці, державні посадовці різних рангів.

Під час пандемії у ліцеї започатковано дистанційне навчання, яке під час запровадження воєнного стану в Україні у зв'язку з росіянською терористичною широкомасштабною агресією доповнилося змішаним типом, тобто дистанційно-стаціонарним, – у залежності від обставин (тобто інколи катастрофічно мінливих умов так званої «жорсткої невизначеності» [3]. На початку широкомасштабного вторгнення Кременчук став однією з перших інфраструктурних цивільних мішеней орків, коли були розбомблені перші три ТЕЦ України. Війна відразу наклала свій відбиток на міграційні процеси в українському суспільстві: вони стали потужними, як ніколи, і не оминула ця доля і наше місто, наш учбовий заклад. Частина педагогинь з дітьми виїхали за межі країни, багатьох ліцеїстів до різних країн (в основному до Польщі, надзвичайно дружньої Україні) вивезли їхні матері, бабусі, інші родички.

З часом обстановка на нашій території стабілізувалася. Зараз у ліцеї трудиться 65 учителів (остаточно виїхало за кордон лишень двоє). Офіційно отримує подальшу освіту 1025 ліцеїстів, у тому рахунку є дистанційники серед тих та інших, але ті цифри неконстантні, бо постійна тільки мінливість нашого життя, котре протікає в умовах, нагадаємо, жорсткої невизначеності. До того ж, багато хто з дітей живе та навчається за кордоном (близько 100 осіб де-факто), але по-справжньому встигає тільки у закордонних школах, адже у часових поясах ліцей знаходиться практично разом з ними.

У дефіциті, як нині й повсюди по Україні, – педагоги-фахівці з математики, фізики, хімії, програмування. Інколи ці дисципліни викладають педагоги з інших предметних спеціальностей.

Немало вчених вважають: еталоном діагностування освітніх втрат можуть бути результати «...досліджень, що використовують чітку та якісну методологію. Наприклад, рівень успішності, якого учнівство має досягати на певному етапі здобуття освіти (приміром, після закінчення 9-го класу). Щоб дослідити, чи було досягнуто прогнозованого результату, необхідно розробити якісний діагностичний інструмент, орієнтований на вимірювання конкретних показників (наприклад, відповідність результатів учнівства вимогам певного держстандарту) [6, 5, 7, 8]. Підкреслено: особливо дієві «...локальні моніторинги успішності окремих категорій учнівства в опануванні окремими предметами, розділами освітніх програм тощо» [6].

Недоотримання ж учнями балів за підсумками тестування з використанням такого інструмента може свідчити про навчальні втрати. Подібне тестування також даватиме інформацію про той освітній контент, із яким асоційовані найбільші втрати. Цей контент видається доцільним називати таким поняттям, як «навчальні прогалини» або ж «прогалини у навчанні».

Саме все те ми й взяли за орієнтири та дослідницький інструментарій у цій своїй роботі.

Керуючись Законами України «Про освіту» [1] та «Про повну загальну середню освіту» [2], враховуючи рекомендації МОН України (Наказ МОНУ № 563 від 15.05.2023р. «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»), відповідно до Наказу МОНУ № 121-о/д від 25.08.2023р. «Про організацію освітнього процесу в 2023/2024 н. р. в умовах воєнного стану», визначення об'єктивності оцінювання знань учнів з різних навчальних дисциплін, вивчення рівня набутих протягом 2022/2023 н. р. знань, умінь, навичок у період з 01.09.2023 по 15.09.2023 року в Кременчуцькому ліцеї № 11 «Гарант» ми започаткували з моніторингу освітніх втрат учнів. А саме: тоді вперше були проведені спеціальні – діагностичні – контрольні роботи з окремих, але – базових у даному ліцеї – дисциплін.

Ця – перша – серія контрольних завдань для ліцеїстів дістала адекватну сучасній «втратній проблемі» назву: «Діагностичні контрольні роботи з моніторингу освітніх втрат». Такі, цілком самостійні роботи призначалися для конкретної перевірки вже набутих – під час війни на тлі пандемії – знань, їхній перманентній пролонгованості у часі а чи епізодичності (внаслідок так званих «освітніх розривів»), учнями 5 – 11 класів нашого ліцею виключно з базових дисциплін, як-от: математика, фізика, хімія, українська мова та література, англійська мова, зарубіжна література, історія, географія, біологія, мистецтво.

На той момент досліджена реальна картина щодо участі ліцеїстів у виконанні вказаних діагностичних контрольних робіт була така (Таблиця 1.1)

Таблиця 1.1

Участь ліцеїстів у виконанні
«Діагностичних контрольних робіт з базових навчальних дисциплін»
(у % від загальної чисельності осіб, що навчаються в освітньому закладі)

Навчальний предмет	Всього учнів	Писали контрольну роботу	% учасників
Математика	683	657	96,19
Українська мова	587	382	65,08
Українська література	587	436	74,28
Англійська мова	683	590	86,38
Біологія	587	407	69,34
Хімія	401	341	85,04
Фізика	401	294	73,32
історія	587	435	74,11

Коливання ж фактичної кількості наших ліцеїстів – учасників моніторингу – тих, хто писав «Діагностичні контрольні роботи з базових дисциплін», – продемонстрована на графіку (Графік 1.1).

Графік 1.1

Коливання фактичної кількості учасників

Як засвідчили результати вказаних контрольних робіт, рівень знань ліцеїстів є відповідним освітньому Держстандарту України та Стандарту даного ліцею, а отриманий ліцеїстами як середній у закладі бал склав 8,0 бала. Середні, максимальні та мінімальні бали з базових дисциплін показані у Таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Середні, максимальні та мінімальні бали з окремих базових дисциплін

Предмет	Середній бал	Максимальний мінімальний середній ба.
Математика	7,9	max – 10,3 min – 5,9
Українська мова	7,8	max – 9,5 min – 6,0
Українська література	8,7	max – 9,8 min – 7,5
Англійська мова	7,9	max – 10,0 min – 6,2
Біологія	8,6	max – 9,8 min – 5,0
Хімія	7,2	max – 8,7 min – 5,8
Фізика	7,4	max – 8,0 min – 7,0
Історія	8,0	max – 9,3 min – 6,5
Зарубіжна література	8,3	max – 9,4 min – 6,5
Географія	8,1	max – 9,6 min – 7,1
Мистецтво	8,3	max – 9,4 min – 7,1

Але, як стверджують окремі вітчизняні науковці, «Важливо поєднувати різні види і формати оцінювань та, найголовніше, забезпечити їх системність: вимірювання повинні проводитися регулярно та із застосуванням надійних інструментів»; «...важливо впровадити не точкові вимірювання учнівської успішності, а справді дієву систему освітніх вимірювань, спроможну давати уявлення щодо глибини навчальних втрат учнівства... Побудова такої системи можлива за наявності двох компонентів: а) чіткого уявлення про стандарти, яких мають досягати учні на різних рівнях/етапах навчання та б) наявність стандартизованих інструментів для оцінювання успішності учнівства. Перший компонент дасть змогу виявити ті теми, які учні недовчили та на які варто звернути найбільшу увагу. Другий компонент – стандартизовані інструменти – запорука якості та порівнюваності результатів освітніх вимірювань. Розробка та/чи вдосконалення цих 2-х компонентів є надважливим завданням, яке варто реалізувати найближчим часом»; «Така система дасть змогу відстежити зміни в учнівських досягненнях на кожному етапі здобуття ними середньої освіти, вчасно виявляти прогалини в знаннях учнівства із певних предметів (курсів), тем, вживати кроки для надолуження» [там само].

На превеликий жаль, доки продовжується терористична війна, ніяке подібне дослідження не дає змоги охопити вивченням цієї нагальної проблеми абсолютно все українське учнівство: жодна статична вибірка за нинішніх умов цієї «жорсткої невизначеності» не може стати репрезентативною, як і у нашому випадку. Адже велика частка учнів залишається поза межами доступності: у зоні бойових дій, за кордонами України, на окупованих територіях, а також це ті, котрі не мають доступу до матеріального забезпечення інтернетівського зв'язку.

Досліджено реальні умови Кременчуцького ліцею стосовно проєктування подолання освітніх втрат.

Вияснено: вони не уповні відповідають офіційним дослідженням та звітам. Відтак створено власний, авторський двоетапний «Проєкт подолання освітніх втрат у Кременчуцькому ліцеї № 11 «Гарант». Він передбачає у даній темі креативну діяльність не тільки головного менеджера, менеджерів другої ланки, педколективу, але й учнівства, батьківства ліцею, що безперечно сприятиме виробленню активної громадянської позиції перш за все юних ліцеїстів.

Таким чином, виконавши усі завдання цієї роботи (дослідити зміст та сенси освітніх втрат сьогодення в Україні, їхні наукові поняття, розробити конкретні шляхи подолання освітніх втрат), ми досягли її мети: визначили реальний сучасний стан освітніх втрат в Україні та можливі шляхи їх подолання.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про освіту. URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=5895> (дата звернення: 19.09.2022).

2. Знайшов Учням Батькам Вчителям Освітні втрати: що робити й куди рухатись українській освіті. URL: https://znayshov.com/News/Details/osvitni_vtraty_shcho_robity_Y_kudy_rukhatys_uk_rainskii_osviti (дата звернення: 23.12.2023).
3. Кардаш Н. Г. Розробка і прийняття управлінських рішень у педагогічному менеджменті : Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр». Полтавський Національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка. 2022.
4. Кременчуцький ліцей № 11 «Гарант» : Офіційний сайт. URL: <https://lyceum11.com.ua>. (дата звернення: 19.12.2023).
5. МОНУ Подолання освітніх втрат: Навчання для вчителів у регіонах : Публікація від 29.XI.2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/podolannya-osvitnih-vtrat-navchannya-dlya-vчителiv-u-regionah> (дата звернення: 12.12.2023).
6. Освіта.UA Навчальні втрати: причини, наслідки й шляхи подолання. URL: <https://osvita.ua/school/88921/> (дата звернення: 29.10.2023).
7. МОНУ UNICEF для кожної дитини. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1> (дата звернення: 19.11.2023).
8. ЮНЕСКО Освіта в контексті програми ЮНЕСКО Освіта для всіх : Рекомендації за результатами наукових досліджень. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000161155> (дата звернення: 16.07.2022).

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ

*Лу Сябінь, Большая О. В.
Полтава, Україна*

Процес проєктування є одним із основних елементів будь-якого інвестиційного процесу, і його економічні основи мають вирішальне значення для успіху проєкту. Економічне обґрунтування проєктування включає в себе оцінку фінансових та економічних аспектів, які впливають на доцільність, рентабельність та ефективність проєкту.

Основою економічного аналізу проєкту є визначення його привабливості, оцінка економічної ефективності на основі альтернативної вартості використаних у проєкті ресурсів та продукції, а також визначення потенціалу проєкту.

Одним із основних завдань є визначення вартості проєкту, що складається з прямих витрат (витрати на матеріали, обладнання, заробітну плату робітників), та непрямих витрат (адміністративні витрати, витрати на управління, страхування).

Основою економічного аналізу привабливості проєкту є концепція альтернативної вартості, яка вказує на той факт, що ресурси є обмеженими та можуть бути використані по-різному, їх вартість слід оцінювати з точки зору втраченої можливості здійснювати найкращу із доступних альтернатив.

Визначення економічної цінності проєкту базується на оцінці його впливу на національну економіку (економічна привабливість), оцінці використовуваних ресурсів та результатів за цінами, що відображають їх